

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Зміст

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА	17
---	----

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	19
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО «ПРИНЦИПУ РІВНОГО ДОСТУПУ» І «ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ» У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	22
<i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i> ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕДУР ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ	26
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ	28
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> ЩОДО ОБСЯГУ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	32
<i>Негара Родіон Віталійович</i> УСНІЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ	35
<i>Осадчий Анатолій Юрійович, Закаленко Олена Василівна</i> СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	38
<i>Слободянюк Марина Анатоліївна</i> ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.	42
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ПАТРОНАТНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕТРОСПЕКТИВА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	44
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.	48
<i>Чердинцев Юрій Герасимович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МИТНИХ ОРГАНІВ	50
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	53
<i>Піть Ігор Юрійович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСАМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	56
<i>Бевзюк Ангеліна Костянтинівна</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ	59
<i>Данілов Олександр Дмитрович</i> НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ	62

Слободянюк Марина Анатоліївна
Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Удосконалення механізмів забезпечення законності в діяльності органів державної влади є важливою складовою процесу демократизації публічних інституцій відповідно до європейських стандартів. З огляду на соціально-економічні, культурні, географічні, демографічні та інші локальні особливості, відбулися зміни в правовому регулюванні служби окремих категорій публічних службовців, зокрема працівників поліції. Служба в поліції вирізняється особливою потребою у дотриманні дисципліни, адже рівень службової дисципліни та ефективність механізмів дисциплінарної відповідальності суттєво впливають як на громадське сприйняття цього органу, так і на його міжнародне визнання.

Інститут дисциплінарної відповідальності поліцейських становить самостійну сферу суспільних відносин, яка регулюється спеціальними правовими нормами. Взаємовідносини в межах дисциплінарної відповідальності працівників поліції є складовою їхнього правового статусу. Підставою для притягнення до такої відповідальності є правова оцінка поведінки поліцейського – дії чи бездіяльності, яка відповідно до положень Дисциплінарного статуту Національної поліції може бути визначена як дисциплінарне правопорушення.

Основними нормативно-правовими актами, що визначають правовий статус органів поліції загалом, а також особливості дисциплінарної відповідальності їхніх службовців є Закони України «Про Національну поліцію» [1] та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» [2].

Сформулюємо основні положення: поліція функціонує як структура, покликана служити суспільству шляхом захисту прав і свобод громадян, протидії злочинності та забезпечення громадського порядку й безпеки (ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію»); у межах дисциплінарного провадження працівник поліції може бути тимчасово відсторонений від виконання своїх службових обов'язків (ст. 70); застосування дисциплінарного стягнення відповідно до Дисциплінарного статуту може стати підставою для звільнення поліцейського зі служби (ст. 77) [1].

Закон України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» містить основні положення щодо дисциплінарної відповідальності поліцейських, які структуровано за такими розділами:

1) загальні положення, що визначають основні терміни, що використовуються у дисциплінарному провадженні (зокрема, «службова дисципліна», «дисциплінарний проступок», «накази»), а також регламентують порядок обліку дисциплінарних стягнень;

2) обов'язки поліцейських щодо дотримання дисципліни, яку охоплюють дотримання статутів і наказів, захист прав і свобод громадян, повагу до гідності людини, надання допомоги населенню, дотримання професійної етики, охорону державної таємниці, підтримання службової дисципліни, взаємоповагу до колег і громадян, дотримання внутрішнього розпорядку, правил зовнішнього вигляду, користування зброєю та майном;

3) види дисциплінарних стягнень, що передбачають такі заходи: усне зауваження, зауваження, догана, сувора догана, попередження про неповну службову відповідність, звільнення з посади, пониження в спеціальному званні, звільнення зі служби в поліції;

4) принципи дисциплінарного провадження, що описують загальні правила проведення службових розслідувань, накладення стягнень та строки їх застосування;

5) порядок оскарження дисциплінарних стягнень, який надає поліцейським право оскаржити стягнення в усній або письмовій формі до вищого керівництва, звертатися до міністра внутрішніх справ або подавати позов до суду [2].

Особливе значення мають положення Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), зокрема глава 15, яка регулює відповідальність військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, за вчинення адміністративних правопорушень. Із запровадженням воєнного стану до цієї глави було внесено важливу зміну: поліцейські підрозділи особливого призначення Національної поліції, залучені до бойових дій, несуть відповідальність за військові адміністративні правопорушення відповідно до статей 172-10 та 172-19 глави 13-Б КУпАП, за умови, що такі дії не підпадають під кримінальну відповідальність. При цьому до них не може застосовуватись арешт з утриманням на гауптвахті [3].

Отже, поліцейські виступають як спеціальні суб'єкти адміністративної відповідальності. Водночас притягнення поліцейського до адміністративної відповідальності за правопорушення, передбачене загальними нормами, не виключає можливості одночасного застосування дисциплінарних заходів. Інакше кажучи, адміністративна відповідальність може наставати у зв'язку з вчиненням дисциплінарного проступку.

Таким чином, дисциплінарна відповідальність працівників Національної поліції ґрунтується на системі обов'язкових правових норм, які передбачають можливість застосування заходів державного примусу у вигляді обмежувальних санкцій.

Положення модельного законодавства, що регламентують дисциплінарну відповідальність поліцейських, відображені в міжнародних актах, зокрема таких як Кодекс поведінки посадових осіб із підтримання правопорядку [4] та Європейський кодекс поліцейської етики [5]. Згідно з міжнародними правовими документами, основними завданнями поліції є забезпечення громадського спокою, підтримка законності та порядку, захист основних прав і свобод людини,

попередження і розслідування злочинів, а також надання допомоги та послуг громадянам.

Отже, можна зробити висновок, що дисциплінарна відповідальність працівників поліції охоплює визначення підстав для притягнення до відповідальності, порядок проведення дисциплінарного провадження та умови накладення дисциплінарних стягнень. Подальший аналіз міжнародного досвіду правового регулювання дисциплінарної відповідальності поліцейських та впровадження найкращих практик сприятиме вдосконаленню національного законодавства в цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

2. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України від 15.03.2018 р. № 2337. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text>.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1987 р. № 8073. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n1082>

4. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.1979 р. № 34/169. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282.

5. Про Європейський кодекс поліцейської етики : Рекомендація Rec (2001) 10 Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи, ухвалена Комітетом Міністрів 19 вересня 2001 р. URL: <http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/rec1.pdf>.

Ключові слова: поліцейський, правовий статус, дисциплінарна відповідальність, дисциплінарний проступок, адміністративна відповідальність.

Keywords: police officer, legal status, disciplinary liability, disciplinary offense, administrative liability.

Стрельников Андрій Вікторович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ПАТРОНАТНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕТРОСПЕКТИВА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Питання антикорупційної суб'єктності має важливе значення для правозастосування. Зважаючи на важливість інституту запобігання корупції, істотний